

Posudek oponenta k rigorozní práci

Disertant: Mgr. Martin Podhorský

Rigorozní práce: Náhrada škody způsobené porušením článku 81 Smlouvy o založení Evropského společenství

Práce předložená k obhajobě zpracovává velmi zajímavé téma známé pod označením soukromé vymáhání antimonopolního práva, k čemuž jsou povolány národní soudy, jimž nařízení č. 1/2003 ES světilo pravomoc přímé aplikace soutěžních pravidel v čl. 81 a 82 SES. Není na škodu věci, že se disertant omezil toliko na problematiku náhrady škody způsobené kartelovými dohodami, protože v této oblasti je daleko více problémových otázek, než je tomu při zneužití dominantního postavení.

Práce je logicky postavená a dobře strukturovaná a splňuje cíl, který si disertant vytyčil v úvodní kapitole, tj. analyzovat současný právní stav a zhodnotit aktuální možnosti vymáhání náhrady škody způsobené nedovolenými kartelovými dohodami, ale také posoudit legislativní záměry Komise, které se ovšem mají promítnout do národních právních regulací.

Tento záměr také předurčil metody, jichž disertant využil ve své práci, zejména metodu analytickou, kritickou a syntetickou. Pracoval s přehledem s dostupnou literaturou a s velkým množstvím judikatury ESD

Po formální stránce je práce rozdělena na 6 kapitol, z nichž první je úvodem, v němž disertant nastínil záměr své práce a způsob jejího zpracování. Druhá kapitola pod názvem Kartelové jednání v evropském soutěžním právu vytváří analýzou základních pojmů odrazový můstek pro další pojednání žalob o náhradu škody v kapitole 3 a některých problémů spojených s jejím vymáháním v kapitole 4. Kapitola 5 obsahuje kritickou analýzu legislativních návrhů Komise a nastíní budoucího vývoje, v 6. kapitole je obsaženo závěrečné shrnutí disertantových poznatků.

Po obsahové stránce: Po dvou úvodních kapitolách se disertant nejprve v kapitole 3 zabývá vztahem mezi pravomocí národního soudu a Komise v okamžiku, kdy je souběžně vedeno nejen řízení u národního soudu o náhradě škody z titulu porušení čl. 81 SES, ale ze stejného důvodu také řízení před Komisí o porušení čl. 81, a v návaznosti na to pak vztahem posuzování porušení soutěžních pravidel národním soudem k exempcím vyplývajícím z komunitárního práva, tj. blokovým výjimkám a obecné legální výjimce čl. 81/3 SES. Povinnost národního soudu při aplikaci komunitárních soutěžních pravidel je toliko zajistit, aby nedocházelo k divergentním rozhodnutím, což vyplývá z nař. č. 1/2003 ES. Pokud je rozhodnutí Komise vydáno dříve, je jím národní soud vázán, což neplatí

naopak. Jak se pak vypořádá rozhodnutí národního soudu? Pokud jde o vztah k exempcím - blokové výjimky x čl. 81/3 SES – kloní se disertant k názorovému proudu, který upřednostňuje čl. 81/3 SES a domnívá se, že kromě vynětí určité kartelové dohody blokovou výjimkou musí být rovněž prokázáno, že dohoda splňuje všechny 4 podmínky čl. 81/3. Po mém soudu je tomu naopak – čl. 81/3 SES je možno se dovolávat až tehdy, když dohoda nesplňuje zcela parametry blokové výjimky (tzv. šedé klauzule) a přesto může uniknout zákazu, jestliže se účastníkům dohody zdaří prokázat splnění podmínek legální exempce čl. 81/3 SES. Kapitola je uzavřena analýzou stěžejních rozsudků ESD ve věci Courage v . Crehan a ve věci Manfredi, které stanovily základní principy, podle nichž se každý může domáhat náhrady škody způsobené mu porušením soutěžních pravidel SES.

Jako problematické aspekty náhrady škody v tomto kontextu vidí autor v kap. 4 dva problémové okruhy – a to vymezení osob oprávněných k náhradě škody, zda může postihnout nejen přímé, ale i nepřímě poškozené osoby, a za druhé rozsah přiznaného odškodnění, pokud jde o otázku odškodnění, jestliže přímo postižený přenesl část své poškození na další odběratele v obchodním řetězci. Zřejmě se také zabývá otázkou uložení předběžného opatření (nemohu zcela posoudit, protože v mém exempláři disertační práce chybí úvahy před str. 70, začínající slovy:... podmínkami jsou..), ale zcela souhlasím, byť také z jiných dalších důvodů s disertantovým závěrem, že omezení toliko na problémy náhrady škody v legislativních námětech Komise představuje závažný nedostatek.

Legislativním námětům Komise, jak jsou soustředěny v Bílé knize, věnuje disertant 5. kapitolu. Jejich analýza jej vede u některých návrhů ke značně kritickému postoji, opřenému o zásadní požadavek rovnosti stran v občanském sporu. Nedostatek spatřuje i v tom, že se většina navrhovaných opatření soustřeďuje do úpravy řízení, a jejich přijetí by znamenalo vytvoření zvláštních procesních pravidel jen pro určitý druh řízení. S těmito kritickými pohledy je třeba souhlasit. Domnívám se, že by disertant mohl své argumenty např. v otázce přímých a nepřímých poškozených ještě prohloubit tím, že by se – když už se Komise soustřeďuje na náhradu škody – zamyslel nad otázkou příčinné souvislosti (je zmíněna v souvislosti s rozsudkem ve věci Manfredi na str. 59 práce), která je pro přiznání náhrady škody nepominutelnou nutností, a o níž Bílá kniha mlčí. O tyto aspekty by se mohly rozšířit otázky, které konzultant práce navrhl k diskusi.

V Závěru pak disertant shrnuje poznatky, k nimž dospěl ve své analýze, a vyslovuje se přes některé výhrady ve prospěch iniciativy Komise ve směru vymáhání soutěžního práva i cestou náhrady škody.

K práci samé nemám zásadnější připomínky. Poznámky, které jsem výše uvedla, nikterak nesnižují hodnotu předložené práce. Disertant postihl nejen věcné a právní aspekty zkoumané problematiky, ale nevyhnul se ani některým specifickým otázkám, jejichž řešení není nasnadě.

Celkový závěr:

Práce je velmi dobrá, disertant pracoval s velkým zaujetím, s přehledem a znalostí problematiky, velkým množstvím literatury a stěžejními rozsudky ESD. Využil metod ve vědecké práci obvyklých, osvědčil schopnost kritického úsudku a samostatného tvůrčího myšlení.

Práce po všech stránkách splňuje požadavky kladené na rigorózní práci, a proto ji doporučuji k obhajobě.

V Praze, 3. srpna 2009

JUDr. Jindřiška Munková

Katedra Evropského práva